

MỐI QUAN HỆ GIỮA ỨNG XỬ TRONG GIA ĐÌNH VÀ KẾT QUẢ HỌC TẬP CỦA HỌC SINH TRUNG HỌC CƠ SỞ

Ths. Nguyễn Thị Anh Thư

Khoa Tâm lý học, Trường Đại học Khoa học xã hội và Nhân văn,

Bùi Minh Đức

Học viện Chính trị

TÓM TẮT

Trong bài viết này, chúng tôi sử dụng số liệu điều tra của đề tài nghiên cứu khoa học “Thất bại trong học đường - Những lý giải từ mối quan hệ trong gia đình ở Việt Nam”, mã số CS 2010 11. Đề tài tiến hành điều tra trên 260 học sinh lớp 8, 9 Trường trung học cơ sở Phương Mai - Đống Đa - Hà Nội, trong đó, phỏng vấn sâu 19 học sinh yếu, kèm Các phương pháp nghiên cứu chính được sử dụng là điều tra bằng bảng hỏi và phỏng vấn sâu. Kết quả nghiên cứu cho thấy, có sự liên quan giữa ứng xử trong gia đình và kết quả học tập của học sinh trung học cơ sở.

Từ khóa: *Thất bại học đường, học sinh trung học cơ sở; quan hệ giữa cha mẹ và con, quan hệ giữa cha và mẹ; kết quả học tập.*

Ngày nhận bài: 27/2/2012, Ngày duyệt đăng bài: 25/7/2012.

1. Đặt vấn đề

Tình trạng học sinh bị rối nhiễu tâm lý, kém thích nghi học đường, chán học, học kém v.v... trong các trường phổ thông ngày càng nhiều với mức độ ngày càng phức tạp hơn. Một số nguyên nhân cơ bản dẫn đến tình trạng trên có thể kể đến như: tư bản thân các em không vượt qua được, nguyên nhân đến từ môi trường xã hội, bị ảnh hưởng bởi nhóm bạn, nguyên nhân từ các mối quan hệ trong gia đình.

Giáo dục gia đình nói chung và quan hệ ứng xử trong gia đình nói riêng đóng vai trò quan trọng trong việc hình thành và phát triển nhân cách của trẻ. Một môi trường giáo dục trong gia đình tốt sẽ là nền tảng tạo nên sự tự tin, tính

sáng tạo cho trẻ. Ngược lại, nếu gia đình không hòa thuận, cha mẹ không phải là tấm gương mẫu mực thì sẽ có ảnh hưởng tiêu cực đến tâm lý của trẻ, cũng như kết quả học tập của chúng. Bài viết này tập trung làm rõ: 1. *Mối quan hệ giữa cha, mẹ và con*; 2. *Mối quan hệ giữa cha và mẹ*, 3. *Ảnh hưởng của các mối quan hệ này đến kết quả học tập của học sinh*.

2. Khách thể và phương pháp nghiên cứu

Phương pháp chính được sử dụng trong nghiên cứu này là điều tra bằng bảng hỏi kết hợp với phỏng vấn sâu.

Tổng số mẫu nghiên cứu định lượng là 260 học sinh lớp 8, 9 trường trung học cơ sở Phương Mai - Đống Đa - Hà Nội. Mẫu phỏng vấn sâu là 19 em có kết quả học tập loại yếu, kém (xem bảng 1).

Bảng 1: Đặc điểm mẫu khách thể nghiên cứu

	Tiêu chí	Số lượng	Tỷ lệ %
Giới tính	Nam	131	50,4
	Nữ	129	49,6
Kết quả học tập	Giỏi	167	64,2
	Khá	59	22,7
	Trung bình	15	5,8
	Yếu kém	19	7,3
Hoàn cảnh gia đình	Sống cùng cả cha và mẹ	113	43,5
	Sống cùng cha	5	1,9
	Sống cùng mẹ	13	5,0
	Sống cùng ông bà	1	0,4
	Sống cùng cả gia đình	128	49,2

Trong nghiên cứu, mỗi nội dung đều có 5 phương án trả lời:

- Không ảnh hưởng/Không bao giờ/Hoàn toàn sai: 1 điểm; Ít ảnh hưởng/Hiếm khi/Sai: 2 điểm; Bình thường/Thỉnh thoảng/Đúng một chút: 3 điểm; Ảnh hưởng/Thường xuyên/Đúng: 4 điểm; Rất ảnh hưởng/Luôn luôn/Hoàn toàn đúng: 5 điểm.

Mối quan hệ giữa cha mẹ và con, mối quan hệ giữa cha và mẹ, mức độ

ảnh hưởng của mối quan hệ ứng xử giữa cha mẹ đến kết quả học tập của học sinh được xác định trên cơ sở tổng hợp các hành vi được khảo sát với quy ước để đánh giá như sau: Quan hệ ứng xử rất tốt/Không ảnh hưởng: $1 < ĐTB < 1,8$; Quan hệ ứng xử tốt/Ít ảnh hưởng: $1,8 < ĐTB < 2,6$; Quan hệ ứng xử bình thường/Bình thường: $2,6 < ĐTB < 3,4$; Quan hệ ứng xử tốt/Ảnh hưởng: $3,4 < ĐTB < 4,2$; Quan hệ ứng xử rất tốt/Rất ảnh hưởng: $4,2 < ĐTB < 5$.

3. Kết quả nghiên cứu

3.1. Mối quan hệ giữa cha, mẹ và con

Để tìm hiểu mối quan hệ giữa cha, mẹ và con, nghiên cứu đã làm rõ ai là người quan tâm nhất đến việc học của các em và ai là người các em tin tưởng, chia sẻ khi bị điểm kém. Kết quả nghiên cứu được trình bày cụ thể ở bảng 2 cho thấy, 48,1% số cha và mẹ đều quan tâm đến việc học của các em. Song, để các em chia sẻ khi bị điểm kém, khi bị thất bại trong học tập thì cha mẹ lại không phải là người các em thật sự tin tưởng. Số em không muốn chia sẻ cũng ai chiếm đến 44,6%. Lý giải cho việc này, các em nói rằng: "*Khi em nói với cha mẹ rằng, em bị điểm kém, cha mẹ đều gây sự ép cho em, mắng mỏ, bắt phải làm thế này thế nọ. Em không thích chút nào*" (phiếu 22). Hay: "*Em rất sợ bị điểm kém và con sợ khi cha mẹ biết điểm kém, cha mẹ sẽ mắng em, mất niềm tin vào em*" (phiếu 63).

Bảng 2: Người quan tâm đến việc học và người các em chia sẻ khi bị điểm kém

	Người quan tâm đến việc học của các em (%)	Người các em chia sẻ khi bị điểm kém (%)
Bố	7,7	4,2
Mẹ	36,9	29,2
Cả bố và mẹ	48,1	22,0
Không ai cả	7,3	44,6
Tổng	100%	100%

Bị chửi mắng hoặc nói ra cũng không giải quyết được việc gì là lý do tiếp theo khiến cho học sinh không muốn chia sẻ với cha mẹ. "*Em không chia sẻ cùng ai cả. Có nói cũng chẳng giải quyết được gì mà lại ăn mắng thêm. Cha em chỉ quan tâm đến em khi có giấy gọi đến hoặc em bị làm sao đấy ở trường phải mời phụ huynh đến thôi*" (T - nữ, học sinh lớp 9). Em cảm thấy không thoải mái và lo sợ khi phải nói với cha mẹ em bị điểm kém (phiếu 113).

Số liệu thu được cho thấy, cha mẹ hiếm khi có biểu hiện tiêu cực khi con chia sẻ việc học tập (ĐTB: 2,39). Điều này cho thấy, cha mẹ có sự lắng nghe con trong những tình huống như vậy. Theo quan điểm của Vygotsky về “vùng phát triển gần” thì có sự khác biệt giữa thành tích có được của chính bản thân trẻ và thành tích của trẻ khi các em làm việc trong sự hợp tác hoặc sự trợ giúp của người lớn. Có nghĩa là trẻ có thể thực hiện và làm chủ các vấn đề khó khăn khi chúng được hướng dẫn và được giúp đỡ bởi một người có khả năng, cụ thể ở đây là cha mẹ. Như vậy, các em học sinh rất cần có sự quan tâm, giúp đỡ, động viên khuyến khích của cha mẹ trong việc học tập để đạt một kết quả tốt hơn.

Bảng 3: Biểu hiện của bố mẹ khi học sinh chia sẻ về việc học tập

Nội dung	Các mức độ (%)					Điểm ĐTB	Xếp Mức độ
	Luôn luôn	Thường xuyên	Thỉnh thoảng	Hiếm khi	Không bao giờ		
1. Bố, mẹ không quan tâm đến điều em chia sẻ	2,7	5,8	12,3	19,2	60,0	1,72	1
2. Bố, mẹ câu giờ mỗi khi em đề cập đến việc học tập	3,5	6,5	18,8	13,8	57,3	1,85	2
3. Bố, mẹ cho rằng, em có thể tự mình giải quyết được mà không cần giúp đỡ	3,8	10,8	29,2	26,5	29,6	2,33	2
4. Bố mẹ khen ngợi khi em được điểm cao *	35,4	23,5	22,3	10,0	8,8	2,67	3
Tổng						2,39	2

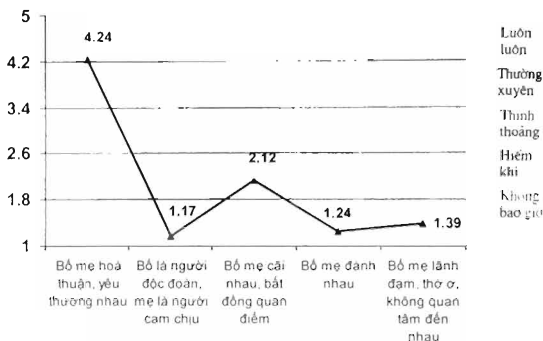
* Điểm số của item này đã được đổi ngược lại

3.2. Mối quan hệ giữa cha và mẹ

Tìm hiểu sự nhìn nhận của học sinh về mối quan hệ giữa cha và mẹ, kết quả thể hiện ở biểu đồ 1:

Có thể nói rằng, đa số các em đều cảm nhận được cha mẹ *luôn luôn* hoà thuận, yêu thương nhau (ĐTB: 4,24). Các nội dung: Bố là người độc đoán (ĐTB: 1,17); Bố mẹ lãnh đạm, thờ ơ, không quan tâm đến nhau (ĐTB: 1,39) và Bố mẹ đánh nhau (ĐTB: 1,24) đều rơi vào mức độ không bao giờ. Các em chỉ cảm nhận thấy bố mẹ *hiếm khi* cãi nhau, bất đồng quan điểm (ĐTB: 2,12). Như chúng ta biết, lứa tuổi học sinh trung học cơ sở đã có sự phát triển nhất định về tư duy, các em đã có sự nhìn nhận, đánh giá về thế giới xung quanh, trong đó

có các mối quan hệ. Vì vậy, quan hệ giữa cha - mẹ có những bất ổn sẽ ảnh hưởng đến mọi hoạt động của trẻ, các em có khả năng nhìn nhận, đánh giá được mối quan hệ giữa cha - mẹ mình như thế nào và mối quan hệ này sẽ có sự chi phối nhất định đến đời sống tâm lý (nhận thức, tình cảm và hành vi) của các em. Ý kiến của học sinh cho thấy rõ hơn nhận định này:

Biểu đồ 1: Đánh giá của các em học sinh về mối quan hệ của cha và mẹ

- *Bố mẹ cứ gập nhau và cô chuyên, cãi nhau, nói xấu nhau. Không hiểu sao họ cứ như vậy, chắc vì họ không thể sống với nhau nữa. Em bị những cuộc cãi vã của bố mẹ chi phối, em không thể tập trung học được. Đôi khi, em còn chống đối lại họ vì bất cần, em học để làm gì khi mà gia đình không đầy đủ bố, mẹ (NP - nam, học sinh lớp 8).*

- *Bố rất hay buồn rầu với mẹ và em. Nhiều lúc em tự hỏi em có phải là con của bố em không nữa. Mẹ rất buồn, đôi khi tình cảm cho em nhưng lại quá chăm sóc như đưa trẻ. Ở trong nhà, em không có tâm trí nào mà học cả. Dĩ nhiên, em không đổ lỗi cho bố mẹ vì em học kém, một phần do khả năng của em, nhưng em học sút tụt khi bố mẹ lúc dục (HD - nam, học sinh lớp 9).*

Thật buồn khi thấy bố mẹ hòa thuận, mà cô thì cũng chỉ giả tạo (em nghĩ vậy). Em ghét họ tại sao phải cố tình giả tạo thế. Em chống đối lại bằng

cách không học bài, thường xuyên bị điểm kém, lâu dần mất gốc, giờ không muốn học nữa (LA - nữ, học sinh lớp 9).

Chúng tôi cũng tìm hiểu cảm xúc của các em liên quan đến các mối quan hệ của cha mẹ. Kết quả được thể hiện trong bảng 4 dưới đây:

Bảng 4: *Cảm xúc của các em về mối quan hệ giữa cha và mẹ*

Nội dung	ĐTB	SD	Mức độ
1. Em cảm thấy vui khi bố mẹ hòa thuận	4,65	0,64	5
2. Em cảm thấy khó chịu khi mẹ cứ phải làm theo ý bố	3,24	1,25	3
3. Em cảm thấy tức giận khi mẹ là người cam chịu, không lên tiếng	3,44	1,38	4
4. Em cảm thấy buồn khi bố mẹ cãi nhau	4,30	1,03	5
5. Em cảm thấy sợ khi bố mẹ đánh nhau	4,17	1,25	4
6. Em cảm thấy lo lắng khi bố mẹ lãnh đạm, thờ ơ, không quan tâm đến nhau	4,15	1,08	4
Tổng	3,99	1,11	4

Hầu hết các em đều cảm thấy vui khi bố mẹ hòa thuận (ĐTB: 4,65) và cảm thấy buồn khi bố mẹ cãi nhau (ĐTB: 4,30). Hai cảm xúc này đều ở mức độ cao nhất - hoàn toàn đúng. Điều này thật hiển nhiên vì không ai muốn rằng, bố mẹ mình luôn lục đục cãi nhau, không khí trong gia đình ngột ngạt, căng thẳng. Bầu không khí gia đình như thế này không những chỉ ảnh hưởng đến bố mẹ mà còn ảnh hưởng đến chính các em. Bố mẹ hòa thuận khiến cho các em có tâm trạng vui vẻ, thoải mái tham gia các hoạt động, tham gia học tập, ngược lại, nếu bố mẹ cãi nhau khiến các em buồn phiền, tâm trạng không thoải mái, không tập trung vào việc học được.

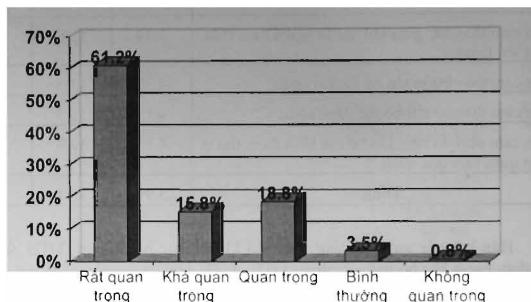
- *Thời gian bố mẹ em còn sống với nhau mỗi khi bố mẹ vui vẻ, hòa thuận, em cảm thấy rất vui. Bữa cơm hôm đó ăn cũng ngon hơn, em học bài cũng phấn chấn hơn. Nhưng hôm nào bố mẹ cãi nhau thì trong nhà không khác gì "địa ngục", bố mẹ giận nhau, giận lấy sang cả em, em học cũng không được mà ngồi đấy cũng không xong. Em mệt mỏi vô cùng (NP - nam, học sinh lớp 8).*

- *Ai cũng mong muốn có một gia đình đầy đủ, bố mẹ hòa thuận khiến mọi người trong nhà vui vẻ, thoải mái. Nhưng nhà em không còn được như vậy nữa, bố mẹ đã chia tay nhau vì bất đồng quan điểm, lúc nào cũng cãi nhau.*

thậm chí dùng cả vũ lực. Điều đó khiến em buồn và rất giận bố mẹ vì đã không cho em một gia đình đầy đủ. Cứ bảo em học đi, cố gắng, nhưng em học làm sao được khi nhà em không hoàn thiện (HG - nữ, học sinh lớp 8).

3.3. Ảnh hưởng của các mối quan hệ cha mẹ - con và mối quan hệ cha - mẹ đến kết quả học tập của học sinh

Theo đánh giá của học sinh, thái độ của cha mẹ đối với kết quả học tập của các em có ảnh hưởng không nhỏ đến sự nỗ lực, phấn đấu trong học tập của các em. Kết quả nghiên cứu đánh giá của học sinh về tầm quan trọng của việc đạt kết quả cao trong học tập đối với cha mẹ được thể hiện trong biểu đồ 2:

Biểu đồ 2: Tầm quan trọng của việc đạt kết quả cao trong học tập đối với cha mẹ

Kết quả ở biểu đồ trên cho thấy, chỉ có 0,8% học sinh đánh giá việc em đạt kết quả học tập cao không quan trọng đối với cha mẹ; 3,5% học sinh đánh giá bình thường và có đến 95,8% học sinh đánh giá việc em đạt kết quả cao trong học tập là quan trọng cho đến rất quan trọng đối với cha mẹ. Có khá nhiều nguyên nhân các em đưa ra để giải thích cho việc cha mẹ đề cao kết quả học tập của các em.

Lý do thứ nhất mà các em đưa ra là do cha mẹ muốn giữ thể diện của chính mình với đồng nghiệp, với những người xung quanh:

- Kết quả học tập của em có ảnh hưởng đến thể diện của bố mẹ. Nếu em học kém, bố mẹ đi đâu cũng thấy xấu hổ với mọi người. Nếu em học giỏi thì bố

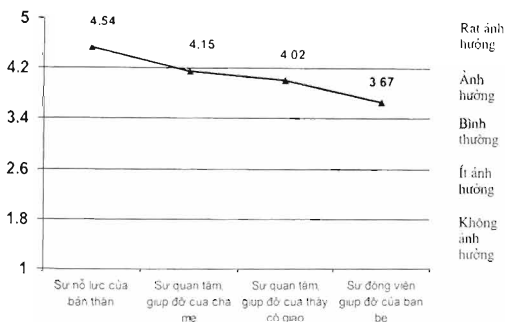
mẹ sẽ được mở mày, mở mặt. Bố mẹ lúc nào cũng muốn em học giỏi để sau này có công ăn việc làm, cuộc sống sung sướng (phiếu 32).

Lý do thứ hai, theo các em, đó là do truyền thống học hành trong gia đình, bố mẹ không muốn con mình thua kém anh, chị, em họ hàng:

- Gia đình bên nội rất nhiều anh chị học tập tốt, vậy nên bố mẹ không muốn em thua kém đối với những người trong gia đình (phiếu 130).

- Bố em nói, gia đình em giàu truyền thống học hành, mọi người đều đỗ đạt, ông nội em làm đến PGS, anh chị em ai cũng vào được đại học, nhưng em lại học dở không biết có nên cõm cháo gì không. Vì vậy, lúc nào bố em cũng mắng em, bắt em phải học (QK - nam, học sinh lớp 9).

Kết quả khảo sát sự đánh giá của 260 học sinh về các yếu tố có thể ảnh hưởng đến kết quả học tập của các em được thể hiện ở biểu đồ 3:

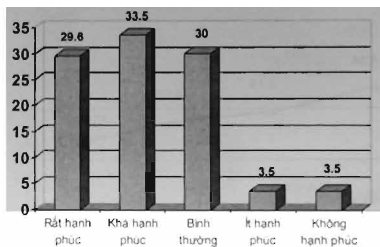
Biểu đồ 3: Các yếu tố ảnh hưởng đến kết quả học tập của học sinh

Các em đánh giá sự nỗ lực của bản thân *rất ảnh hưởng* đến kết quả học tập. DTB là 4,54. Các yếu tố: Sự quan tâm của cha mẹ; sự quan tâm, giúp đỡ của thầy cô giáo; sự đồng viên, giúp đỡ của bạn bè có *ảnh hưởng* đến kết quả học tập. Kết quả từ phỏng vấn sâu cũng làm sáng tỏ sự ảnh hưởng này:

- Em học sơ sút từ hồi bố mẹ còn ở với nhau. Họ luôn mâu thuẫn, cãi nhau thậm chí bố còn đánh mẹ, không khí trong nhà lúc nào cũng căng thẳng khiến em muốn "biến mất" khỏi cái nhà này. Họ bỏ nhau rồi em học càng chán hơn, bị đúp năm lớp 8, chẳng ai để ý bài vở của em, em học hay không học cũng không biết cho nên em càng chán học (HN - nữ, học sinh lớp 8).

- Mỗi người một nơi thì ai quan tâm em học thế nào đâu, nhà các bạn có bố mẹ đưa đón, đốc thúc học, em thì tự đi, tự học. Nhà chán thế thì học sao nổi, em mặc kệ, muốn đến đâu thì đến (MP - nữ, học sinh lớp 8).

Chúng tôi tìm hiểu cảm nhận của các em về mức độ hạnh phúc trong gia đình, kết quả được phản ánh trong biểu đồ 4. Số liệu cho thấy, vẫn còn 37% học sinh đánh giá gia đình các em ở mức độ bình thường, ít hạnh phúc và không hạnh phúc. Các lý do có thể kể đến là:

Biểu đồ 4: Cảm nhận của các em về mức độ hạnh phúc trong gia đình

- Vì cuộc sống gia đình hạnh phúc thì em mới yên tâm học tập, thấy bố mẹ hạnh phúc em cũng rất vui, vì có những bạn cùng lứa luôn phải sống trong cảnh gia đình không hạnh phúc thì có ảnh hưởng lớn tới học tập và tinh thần con cái (phiếu 1).

- Em không thích bố. Ở nhà, bố làm em khó chịu. Bố không cho em và mẹ cười đùa khi có bố. Khi mẹ ốm, bố cũng không quan tâm. Lúc nào bố cũng cần nhân, khó chịu. Bù lại, mẹ em phải cam chịu vì em và em gái em (phiếu 2).

- Trong bữa cơm, bố mẹ hay chú ý về chương trình thời sự, bố ít nói, luôn khi thấy cười nói, hỏi thăm mọi người. Ít nói chuyện, chia sẻ nhiều với

mẹ, chỉ khi có việc trong gia đình. Khi gia đình đi chơi thì mới vui vẻ hơn (phiếu 5).

Theo cảm nhận của các em, một gia đình hạnh phúc là gia đình trong đó có sự hòa thuận của bố mẹ, đó là sự quan tâm giữa các thành viên trong gia đình, có thể chỉ đơn giản một bữa ăn tối, cùng nhau chuyện trò, đối với các em, đó cũng là một niềm hạnh phúc, là động lực để các em cố gắng trong học tập. Nhưng gia đình không hạnh phúc, cha mẹ bất đồng, cãi nhau, không quan tâm đến nhau sẽ ảnh hưởng đến tâm lý, các em tỏ ra chán học, buồn phiền, tâm trạng không tốt sẽ ảnh hưởng đến kết quả học tập nếu như tình trạng này cứ duy trì và kéo dài. Một câu hỏi đặt ra là kết quả học tập của học sinh có mối tương quan như thế nào với cảm nhận về hạnh phúc trong gia đình? Để trả lời câu hỏi này, chúng tôi đã sử dụng kiểm định tương quan Pearson, kết quả cho thấy, có sự *tương quan thuận* giữa kết quả học tập của học sinh và mức độ cảm nhận về hạnh phúc trong gia đình ($r = 0,32$, với mức ý nghĩa $p = 0,00 < 0,01$).

Bầu không khí tâm lý trong gia đình có liên quan đến sự tương tác giữa các thành viên trong gia đình, sự dung hợp các đặc điểm tâm lý trong các quan hệ, thể hiện tâm trạng chính trong gia đình. Một gia đình được xem là hạnh phúc hay không hạnh phúc, hòa thuận hay không hòa thuận được thể hiện trong bầu không khí tâm lý gia đình, mối quan hệ và sự tương tác giữa các thành viên trong gia đình. Số liệu chúng tôi thu được cho thấy, kết quả học tập của học sinh có liên quan đến bầu không khí tâm lý trong gia đình. Trong số những em học sinh có kết quả học tập yếu kém thì có tới 50% em có ý kiến cho rằng, bầu không khí tâm lý trong gia đình thường xuyên căng thẳng và chỉ có 4,2% ý kiến cho rằng, bầu không khí tâm lý trong gia đình không bao giờ căng thẳng. Ngược lại, chỉ có 26,7% những em có kết quả học tập giỏi cho rằng, trong gia đình thường xuyên có bầu không khí tâm lý căng thẳng và có đến 77,1% ý kiến cho rằng, hiếm khi trong gia đình có bầu không khí tâm lý căng thẳng. Một số ý kiến chúng tôi thu được từ phỏng vấn sâu 19 em học sinh yếu kém cũng làm sáng tỏ sự ảnh hưởng của bầu không khí tâm lý trong gia đình đến kết quả học tập của các em:

- *Bầu không khí trong gia đình em rất ấm áp cởi mở. Em ở với ông bà nên chẳng có việc gì để nói, ông bà và em ở hai thế hệ quá khác xa nhau. Thỉnh thoảng bố hoặc mẹ về thăm nhưng em cũng chẳng có gì để mà nói, chưa sẽ với họ, về việc học thì càng không nói. Em học giỏi nên càng tránh nói đến càng tốt (TA - nam, học sinh lớp 8).*

- *Không khí trong gia đình em lạnh nhạt, căng thẳng lắm. Nhưng, em cũng quen rồi nên thấy bình thường. Em ở với bố và dì (mẹ kế), ba người là ba hướng khác nhau, chẳng có mối quan tâm chung nào hết. Em muốn học ra sao thì học, đôi sỗ hay đánh nhau thì đấy là việc của em, miễn sao không bị mợ phụ huynh. Bố thì thỉnh thoảng có hỏi đến em cũng chỉ là "mày học thế nào*

đừng để tao xao hổ", còn di, em chẳng bao giờ nói chuyện. Em không thích đi. Sống trong gia đình như thế thì học sao nổi, đi chơi, gặp bạn là vui thôi (LT - nữ, học sinh lớp 9).

- Có một thời gian em muốn bỏ nhà đi vì không khí trong nhà rất nặng nề, chẳng ai nói với ai câu nào. Em có mệt hay không có mệt ở nhà cũng không ai biết. Em gần bỏ mẹ em nên em bỏ hết việc học, đi chơi với bạn. Từ bây giờ nay em không dứt ra được nhóm bạn này và học cứ sút dần (PL - nữ, học sinh lớp 8).

Như vậy, bầu không khí tâm lý trong gia đình không đầm ấm, không cởi mở đã ảnh hưởng đến việc học tập của các em. Trong gia đình không có sự tương tác giữa các thành viên, hay tâm trạng của mọi người không thoải mái, không vui vẻ cũng sẽ ảnh hưởng đến nhau, ảnh hưởng đến cuộc sống, cũng như công việc (học tập) của nhau.

4. Một số kiến nghị nhằm nâng cao ảnh hưởng tích cực của môi quan hệ trong gia đình đến kết quả học tập của học sinh

Trên cơ sở những phân tích ở trên, chúng tôi có đề xuất một vài kiến nghị sau.

Về phía cha mẹ

- Có gắng đảm bảo cho con một sự quan tâm đúng mức. Luôn đồng viên kịp thời, giúp đỡ con trong việc giải quyết các bài tập, các công việc liên quan đến trường, lớp, cũng như các mối quan hệ của con để thể hiện sự quan tâm của mình đối với con.

- Tạo cho con một bầu không khí tâm lý thoải mái, cởi mở trong gia đình để giúp con chia sẻ nhiều hơn.

Về phía học sinh

- Các em cần ý thức rằng, việc học là cho bản thân mình. Quan hệ của cha mẹ là việc của người lớn, mà mình không thể tham gia hay thay đổi được. Biết chấp nhận, biết đương đầu với hoàn cảnh của mình.

- Bên cạnh đó, các em cũng cần chủ động chia sẻ với cha mẹ nhiều hơn về những khó khăn trong học tập để cha mẹ có phương hướng giúp đỡ kịp thời.

Về phía nhà trường

Thầy cô giáo cần quan tâm sát sao hơn đối với những em học sinh có kết quả học tập yếu kém để hiểu về hoàn cảnh gia đình, cũng như môi trường sống của các em. Giúp các em trong học tập, cũng như trong các vấn đề liên quan đến gia đình mà các em cần sự giúp đỡ, chia sẻ từ người lớn.

Trong các trường học có một phòng tham vấn để giúp các em có nơi chia sẻ những vấn đề, những khó khăn trong học tập, cũng như trong các mối quan hệ.

Kết luận

Từ những phân tích ở trên, chúng tôi rút ra một số kết luận sau đây:

Sự quan tâm của cha mẹ đối với con, cụ thể là cách cha mẹ quá quan tâm, kỳ vọng quá nhiều hay việc bỏ mẹ không quan tâm, bỏ bê con đã ảnh hưởng đến kết quả học tập của các em.

Mối quan hệ giữa cha và mẹ không hòa thuận, bầu không khí tâm lý căng thẳng, lạnh nhạt trong gia đình cũng là một số trong những nguyên nhân ảnh hưởng đến kết quả học tập của học sinh.

Tài liệu tham khảo

1. Vũ Dũng (chủ biên), *Từ điển tâm lý học*, Viện Khoa học xã hội Việt Nam, Viện Tâm lý học, NXB Từ điển Bách Khoa, 2008.
2. Ngô Công Hoàn, *Tâm lý học gia đình*, NXB Đại học Sư phạm Hà Nội I, 1993.
3. Nguyễn Thị Anh Thư, *Thất bại trong học đường - Những lý giải từ mối quan hệ trong gia đình ở Việt Nam, mã số CS 2010 II*.
4. Nguyễn Khắc Viện (chủ biên), *Bản vẽ tâm lý gia đình*, NXB Kim Đông, 1993.
5. Quyết định ban hành Quy chế đánh giá, xếp loại học sinh trung học cơ sở và học sinh trung học phổ thông của Bộ trưởng Bộ giáo dục và Đào tạo, Số: 40/2006/QĐ-BGDĐT.